

KÖZMŰVELŐDÉS.

Az erdélyi róm. kath. irodalmi társulat heti közlönye.

MEGJELENIK MINDEN SZOMBATON.

Előfizetési díj:

Egész évre	4 ft.
Felévre	2 "
Negyedévre	1 "

A társulat minden rendű tagjai
a lapot tagdíjankert kapják.

A lap szellemi részét illető cikkekre a szerkesztő-gének, az előfizetési pénzek a pénztárnoki —, az esetleges reklamációk pedig a kiadóhivarinak küldendők.

Levél egy kételkedőhöz.

Kedves barátom! Tehát ismét és ismét! Nem tudsz megnyugodni; kételyektől zaklatott értelméd nem talál biztos nyugópontra; fájdalomtól annyiszor átvért szíved háborog, mint a kor, melynek szenvedélyei — nemesek és nemtelenek töltik el kebledet s fenyegetnek elborítással, téged éppen úgy mint századunkat. Néma szemlélődésből kiméretlen kezekkel rázott fel az orgiáknak, a pusztulásnak vad szelleme, szemeid közé vágva az általad mesének tartott és kinevetett tényt, hogy az emberiség feltartóztatlan gyorsasággal roban megsemmisülésének örvényébe. Egy képet szemléltél, megláttad abban magadat, megláttad szenvedő embertársaidat — és sirtál. A nap éppen lemenőben volt — mondod. Vörveres sugarait vad haraggal szórta az átellenes égbolt alján pihenő felhőkre. A zord északi szél féktelenül száguldott végig a rónákon, pusztákon, üzve, hajtva, halomra hányva össze a jéggé meredt havat. A természetnek eme helyzetében — a szél kísérteties visításával az ég királynéjának haldoklásában, — ráismertél a korra, melynek fia lehetni eddig legnagyobb büszkeségedet képezte, s a melynek kínos vergődését szemlélned, most a legégetőbb fájdalom rád nézve. Látod a romboló szélvészeket, a pusztító viharokat, melyek századunk alkonyán, az emberiségnek egy jelentékeny mennyiségét oly tragikus véggel seprik el az élet — és munka szinteréről. Látsz egy eddig ismeretlen, de annál lesújtóbb jelenséget, hogy a XIX. század végén az emberek nem meghalnak, hanem öngyilkosok lesznek. Látod a dühös hajszát, melyben az emberek ész nélkül ütik egymást, és önmagukat a kétségbeesés torkába. És fájdalmas könyhullatás mellett kerested e tünemény okait: éjjel-nappal fáradhatatlanul kutattál a betegség gyógyszerai után. Szerencsétlen te; mint szerencsétlenek annyian nem találtad meg. Nem még az annyiszor csalhatatlan hatásának tapasztalt vallásban sem? Metsző gúnynyal kiáltasz fel: Hol az annyira dicsért vallás? gyógyítsa meg, ha tudja a beteg társadalmat, mert különben meghal az emberiség. Neked fáj az emberiség e pusztulását szemlélned s elborzadva gondolsz tu-

lajdon végzetedre. Sejtelmek azt sugják, hogy nemcsak a te ged is elfáraszt a lét küzdelme és akkor. . . De nem írom le e borzasztó szót, nem adok nevet — és ezzel határozott alakot annak, mi mostani kedélyállapotodban összetörne, megsemmisítene. De engedd meg, hogy mint veled együtt érző a te szenvedéseidet ítélő barátod, őszintén, nyíltan száljak, hozzád.

Mindenek előtt egy elvitáztatlan igazságot kell emlékeztetnedbe hoznom, mert jól tudom, hogy temagad is megdönthetlennel, tartod azt. Ez pedig a bukásnak logikai ismétlődése az egész emberiségnek ép úgy, mint az egyeseknek történetében. Nemes idealizmus és alávaló haszonlesés; rendetlen szenvedélyek és szüzies tisztaság; az anyag szüntelen megnülő támadása az uralomra teremtett szellem ellen: ez képezi a történelem karakterisztikonját. A küzdelem ezéja egy vélt boldogság; a harc vége keserves kiábrándulás lett. Egy illúzió szétoszlott; a bukások tragikuma egygyel mindig szaporodott és az emberiség új eszmét keresett küzdelmei tárgyául. Igen, az ember mindig szenvedett, mindig csalódott a meddig történetének fonalán visszamegy. Hiszen mik a világrendítő események, nagy tettek, melyek a késő korok gyermekit bálumattal, félelemmel, lelkesedéssel töltik el? Véres betűkkel irt bizonyítékai annak, hogy az ember egy megtoghatlan valami, egy oly keveréke a jónak és a rosznak, melyben a tulsulyba jutott rosz csak vészt, pusztulást, nyomort hordoz magával.

Hanem e szakadatlan küzdelemben mégis volt nagyszerű, elragadóan fenséges elem. A titáni harcban a szellemis-teni eredetének bélyegét ráütötte műveire: a szív a fájdalomnak e tengerében nem merült alá s ezzel bebizonyította fensőbb alkotását, mert hiszen nagyokat is művelt. Az ember a szépnek és rutnak eme csodás vegyülete, minden tettével bebizonyított egy második igazságot; azt hogy az eredeti tökéletes állapotból melybe Alkotója helyezte volt, valami okból kiesett. Hiszen a mindenségben minden a legnagyobb összhangot hirdeti, minden eléri célját, s ez által betölti hivatását; egyedül az ember küzd eredménytelenül, egyedül az ember él meghasonlásban önmagával és a természettel. Ez

tény, a melyet magyarázni kell, s a melynek magyarázásában már a pogány ó-kor elismerte Ciceroval, hogy ez csak büntetése lehet egy véteknek, melyet ama boldog állapotban elkövettünk. És itt eljutottam egy ponthoz, eljutottam addig hogy ki kell mondanom egy fogalmat, melyet te talán ki nevensz, mert lehetetlennek tartod. Igen itt egy titok lappang, de oly titok, — mint Pascal mély értelemmel megjegyzi — mely mindent megmagyaráz, s mely nélkül az emberiség története a legnagyobb titok. Kitzdünk önmagunkkal. S mintha csak a nagy pogány költőnek volna viszhangja a kereszténység lángszelleme Szt. Pál, midőn elkéservedve kiált fel: „Nem a jót, cselekszem mit akarok, kanem a rosszat mit utálok. Ki szabadít meg engem a bűn halálából?“

E kis visszapillantásból egy következtetést akarok levonni: azt t. i. hogy az emberiség mindig szenvedett és mindig érzékeny volt a fájdalomak iránt, nemesak — mint te véled — korunkban, habár retrograd argumentაციókat, midőn az öngyilkosságok nem létéből az emberiség durvaságára és érzéketlenségére akarsz ama korokban ráismerni, helytelenek jelentem ki. Volt még idő, midőn az emberek tömegesen szöktek meg az élet nehézségei elől. Tudod: a római birodalom hanyatlásának szomorú napjaiban. Akkor, mikor gunyolódva mutatták be áldozataikat isteneiknek. Többé már nem hittek bennük; egyszerű fatuskóknak tartották.

Van azonban leveledben egy kitétel — hiszem, hogy nem véletlenül szaladt el tolladból — egy kifejezés, melyre már előbb némaileg reflektáltam s a mely sokban segít engemet lelkiállapotodnak kimagyarázására. Büszke vagy rá, édes örömmel tölti el kebledet a tudat, hogy, a XIX. századnak lehetsz gyermeke. Ujjongva szemléled, hogy századunk az elsőség pálmáját a többi századok elől elragadta, hogy a századok legnagyobbika, sőt az egyedüli nagy század! És hangsúlyozva jegyzed meg, hogy nagy csak is jelenlegi alakjában lehet, ha elveszünk valamit belőle vagy hozzáadunk, megszűnt nagynek lenni.

Ama felfogásodhoz, hogy századunk megelőzőit mesze tulszárnyalta, feltétlenül esalatkozom. Igen, mert az ész és értelem vívmányaiából többet hozott létre, mint az összes lefolyt századok, mert az ember eredetének a kereszténység által hangsúlyozva kijelentett emberi méltóságát az őt megillető magaslatra emelte. Tudomány és művészet, ipar és kereskedelem szinte szédítő gyorsasággal haladtak a tükély magaslatára.

Amde más tekintetben nem oszthatom felfogásodat; nem ismerhetem el, hogy csakis jelen formájában lehet nagy, sőt kijelentem, hogy sokkal nagyobb lehetett volna és tényleg az is lett volna, ha műveltségével, haladásával, párhuzamban törekedett és képes lett volna az emberiség a boldogság utáni forró vágyát is kielégíteni. Mert mindenki érzi, a mit te félsz bevallani magadnak, hogy századunk e legboldogtala-

nabb. Nagy és boldogtalan. Mennyi ironia rejlik e két szóban! És mily tragikus bukás fog e két eszmének már megtörtént összehittetéséből létre jönni. A kedélyek már izgatottak, a társadalom belseje forrong, háborog, döbörög, s az emberiség leheletét elfojtva lesi a láva kiömlését, mely után az egész emberiség számára kell intőjelül felállítani Pompeji romjainak szomorú siriratát: „Cavete posterī, vestra res agitur.“ Mi okozta ezt?

Megengedsz hát, ha arra figyelmeztetek, hogy a ki mint te is századunk vívmányait szellemi és anyagi téren feltétlenül elfogadja, annak el kell fogadnia e produktumok következményeit is és nem áll jogában bámolni, annál kevésbbé kétségbe esni e következmények láttára. Ki az okot akarja, annak akarnia kell az okozatot is. Ki oly lelkes csodálója korunknak, annak természetesen csak örvendenie lehetne e szellem megnyilatkozásán.

Már pedig korunk szelleme egyenesen az öngyilkosságok előidézésére tör, midőn modern lélek- és erkölestanaival az embereket tetteik felelősége alól kivonni törekszik, s mert már beleoltotta a társadalomba ezt a meggyőződést, hogy a földi javak birásában kell kizárólag a boldogságot keresni. Ez állítások első tekintetre igazságtalanoknak látszanak ugyan, de csekély utángondolással bárki is meggyőződést fog szerezni szomorú valóságukról.

Gondolj csak korunk divatos tudományára, melyben a darvinizmus, materializmus, racionalizmus hangzatos ezimere alatt dühöng az atheizmus. Mindenik kivonja az embert tetteinek erkölesi következményei alól, midőn tagadja Istentől való eredését, s tagadja a szellemnek létét, s így ledönti az emberben azt, mit számadásra lehetne vonni. És az emberek e tanokkal mily turessán állanak!

A társadalom talán öntudatlanul magába szivta azokat, s így azok hatása alatt áll minden egyed öntudatának első pillanatától kezdve. Hall ugyan felsőbb ideákról, magasztos égi dolgokról is, de az a ledér, könnyelmű gondolkodás, melyet épen e dolgokról mindenütt tapasztal, arra a meggyőződésre juttatja, hogy maga a társadalom is csufos szemfényvesztést játszik, midőn nem hiszi, a mit hirdet. És ez a könnyelmű szellem oly tények végrehajtására ad engedélyt, a melyek épen az erkölesi érzéket támadják meg gyökerében; kis bűnökről nagy bűnökre vezet, mignem beáll az állapot, melyben az embernek érdekében áll, hogy Isten ne létezzék. Nem is lehet feltűnő, ha tagadja létét. Vagy ha mégis engedi Isten létezését, átgyúrja, átalakítja egy oly Istenné, ki az emberrel mit sem törődik, elég ha megteremtette, ha igen nagyon is a mi mértékünk szerint itél. Nézd csak meg akármelyik feltűnő öngyilkosságot. Suttogni kezdenek bizonyos üldözésekről, zaklatásokról, melyek az öngyilkost halálba kergették, s aztán teljes megnyugvással czitálják rá az állítólagos értelmi szerzőre a szt. Irás szavait. „Enyém

a boszu, mondja az Ur! Nem rég olvashattuk ezerféle variációkban ezt a tenszimentalis appellálást Istenre. Épen mintha Isten nem tudna várni még egy pár évet, hanem azonnal ki kellene jelentenie, hogy x, y, ártatlan volt. És mintha x, y-nak nem volna kötelessége bevárni, míg Isten, kihez x, y. egyenesen áttette ügyét, jönnek látja őt szenvedésétől megszabadítani. Ne játszunk a fogalmakkal. És ne bámuljunk, sőt ellenkezőleg találjuk észszerűnek, ha az emberek következetések. A korszellem mai állásában a lét és nem lét agyatomlasztó kérdésének nem megfejtésében, hanem a megfejtés elnapolásában rejlik fő oka annak, hogy az emberek megszokták, hogy a megelégedésnek forrását csakis a földön, az élvezetekben keressék. Az érzéki jönnek rendeltetése az ember igényeinek kielégítése. De e javak önmagukban nem nyújtanak teljes boldogságot, hanem épen ellenkezőleg mértéktelen használatuk romlást, végveszélyt idéz elő. És mégis korunkban mindenki élvezet után rohan a boldogság ösztönének kielégíthetetlen vágyával keresi azt, ami a végtelen után óhajtó szívét betölthetné. Ha aztán az élvezet mámore szétfoszott, de egyúttal az idegek is felbomlásnak indultak, ha a testi erők kifáradva nem képesek új élvezetforrásokat nyitni; ha a megerőltetés végleg kimerítette a testet, ott az út; egy puskacsövön át pompásan meglehet szökni az élettől. Maradhat a támaszát veszített család; maradhatnak árván az ártatlan kisdedek; maradhat segély nélkül a tehetetlen agg szülő, maradhat kigúnyolva a megcsalt szív. A ki az életét kiélvezte — nem régv olvashattuk a kifejezést egy öngyilkos hátrahagyott levélében — az már ezéjlat elérte; több leszámolni valója nincs az élettől. És az örök megsemmisülés, a Nirvánába átköltözés kéjes eszméjébe elringatva magukat, még a halálban is élvezetet keresnek.

Eddigi fejtegetéseimben nem adtam nevet, de bizonyonyal észrevetted már, hogy az élet nehézségeitől való megszökés könnyelműségének, joggal nevezhetném őrtit divatnak is — okát egyedül a társadalom vallástalanságában vélem feltalálhatni; ez okmutatnak kérlelhetlen logikával a tények; innen várhat gyógyulást a társadalom beteg bomlaldozó szervezete. Elég lenne konstatalni egy jeleuséget, hogy t. i. a föld népének körében — ezek a röghöz ragadt pariák között — az öngyilkosságok ritkán, aránylag eltűnő csekély számban fordulnak elő. Hejh! pedig a szenvedésekből, a nyomor és inéségből ezeknek jut ki igazában; míg gyakran százezerek sem élveznek annyi örömet, mint egy némelyike modern öngyilkosainknak. Igen, mert a kornak durva, hitetlenséget lehelő fuvalata még nem érte el hitének gyöngéd virágait s szívének gyermek bizalma a kétségbeesés pillanatában mindig felemelte, hogy van jószágos Isten, ki benne bizó gyermekeit nem hagyja segítség nélkül. És a vallás mentette meg az arisztokracziát is az életnek vagy legalább is a hősi halálnak ama válságos pillanatában, midőn egész eksziszterenciája fenyegetve volt.

Ellenben a középosztályban, mely büszkén vallja magát századunk szülöttjének és zászlóvivőjének; a munkás osztályban mely az előbbinek tanait feltétlenül elfogadva levonta következményül amannak tanaiból a „nihil“ mint politikai és erkölcsi hitvallását, napról-napra elijesztő mérvben szedi áldozatait azon divatos nyavalyja. E két tény egymás mellé állítva ad captum bizonyítja, hogy a társaságoknak ép úgy, mint az egyedeknek szilárd alapot csak a vallás nyújthat s ez alap megdöntésével esés, rohamos hanyatlás áll be.

Észrevették ezt azok is, kik a vallást kiűtötték a társadalom lábai alul, s hogy e levegőben, függő helyzetét megszüntessék, lázason kutattak a talizmán után. Mert a vallást még egyszer elfogadni alapul, visszaesésnek tartották volna, jöllehet az e tekintetben legkevésbé gyauus Mirabeau is így kiállt fel: „Hirdessük minden nemzetek és századok halatára, hogy Isten oly szükség es, mint a szabadság és minden megyeháznak tetejére tűzzék ki a kereszt felséges jelét, nehogy azon bűnről vádoltassunk, hogy a nép szenvedéseinek és a közrendnek utolsó menedékét is mellőztük.“

E feszült helyzetben valaki elkiáltotta: hát a becsület, — és az egész világ ujongva tapsolt a felfedezéshez. Azt persze nem méltatták figyelemre, hogy a becsület Isten nélkül üres fogalom, érthetetlen szójáték. Ures fogalom, mert a külső látzatra az emberek vélekedésére, nem a lelkiismeret tisztaságára, a meggyőződés szentségére nehezedik. Csakugyan a becsület magyarázása rövid idő alatt óriási nagy körívévált; minden szédelgés, jellemtelenség belefért. Mikor pedig látták, hogy ez a patentirozott becsület nem menti meg az árvák filléreit s a közjavakat az elikkasztástól, a tisztaságot a megrabolhatástól, a család szentélyét a megfertőztetéstől, segítettek a dolgon; az öngyilkosságot megtették bátorságnak.

Igen ma ott állunk, hogy a leggyávabbak a legbátrabbak, a beestelenek vértük kiontásával visszaállítják a becsületet. Nem kacagasz a visszás helyzeten? Nem, de sirsz hiszen te magad is Montaigne-val azt tartod, hogy; „Nem a bátorságnak, hanem a gyávaságnak tulajdona sírkő alá bujni a sors csapásának kkiemülése végett.“

Te még egy különös tüneményt észleltél az öngyilkosságok szomorú kronikájában; azt, hogy az embereknek nagy részét a hiúság kergeti önkényes halálukba.

Én tovább megyek és azt mondom, hogy az öngyilkosoknak jelentős százada, még elpusztulása után is a hiúság szellemének áldozik. Igaz ugyan, hogy e két szó egymás mellett: hiúság a halálban, furesának szinte lehetetlennek tünik fel. Mintha az elhervadt virág tovább is gyönyörködtetni, az örökre elbémult csalogány hangjával elragadni akarna. Hanem nem azért éljük a felvilágosodás századát, hogy az efféle kontrasztok pompáson el ne férjenek együtt!

Egyébben türelmetlenek, hanem a végpercek szaggató kinyitait bámulatos állhatatossággal szenvedik át, csak arcuk.

nak egyetlen vonása se fitorodjék el; csak az a hulla olyan szép maradjon, a milyen hódító volt a test. Főleg a nőnem oly bámulatos ügyességgel válogatja ki e czélra eszközeit; hogy az arczuk üde pirossága éppen úgy mint az ajkak mosolygó varázsa megmarad. És az a fő. Az ő-kornak egy Kleopátrája volt, nekünk száz meg száz. És még hatásos jeleneteket is varázsolnak elé; megírják tettük apológiáját a világirodalom remekeiből vett citatumokkal akarva elhatározó léptüket indokolni és ezzel kitűzött czéljukat elérték, olvasottságukat, a klasszikusokban való jártasságukat bebizonyították.

Nem! e jelenséget nem fejt meg egyéb, mint az Istenbe vetett hitnek teljes kialakása, az érzékfeletti dolgok létezésének merev tagadása. Hiszen a kinek hivatása egyedül a földi létre terjed ki, az természetesen csak is arra törekedhetik, hogy szerepét minél esztanósabban és minél meglepőbb formában fejezze be. Az a társadalom pedig, mely e jelenségeknél semmit sem értve látszik bámulni, alávaló szemforgatást visz véghez. Mert ő maga töltötte el miázmával, romboló tanaival. Csodálkozva látom levelemben, hogy egyik — még pedig a legfontosabb okra nem reflektálsz. Nem vetted volna észre, hogy igen sokakat a tulhajtott ambíció, a kevéség sodor el az élet teréről? Nem tapasztalod lépten-nyomon, hogy századunk végzetes betegsége az elbizakodottság gögje? Ugy van! Mi ellenmondást nem tűrünk, tekintélyt, a mely előtt akaratunknak meghajolni kellene nem ismerünk, s ha valami haladásunknak a dicsőség magaslata felé utját állja, vagy az akadályt romboljuk szét vagy ha azon nem tudunk áttörni, önmagunkat törjük össze. Mások jogainak tiszteletéről, mások méltányos követelésének teljesítéséről szó sem lehet. A mi utunkba esik, azt eltiporjuk. Hát szép dolog és sok remes tettek lehet szülő oka az az önérzet, hanem oly nagy mértékben keltai fel, hogy 14 éves gyerek rennytelen szerelem miatt vagy egy szekunda miatti szégyenében golyót röptsen fejébe, talán mégis türelős pedagógiai elv. A fenségestől a nevetségesig alig van egy lépés.

A párbajokkal — hála a szabó, borbélylegények regényes hajlamának és az éretlen kölykök nagyvási manijának — szerencsésen eljutottunk a nevetségesség ölé pontjához. Ki tudja, nem fogják-e a komoly férfiak szégyenleni gyerekekkel versenyezni az öngyilkosság kétes dicsőségében?

Hanem legyünk komolyak! Szembeszökőbb, meglepőbb hasonlóságot képzelni sem lehetne, mint a kezdődő nap és kezdődő emberi élet között. A hasadó hajnal esőkjától kikapattan, mosolyra nyílik a zöldelő bimbó; minden virág, minden fűszál felujtva pompázik; a természet felvidul, teljes ragyogásban minden fényét kifejtve fogadja újszülöttét az elősiető napot. És az anyai szeretet mind ennél csak azért fenségesebb, azért isteni, mert érzi, tudja, habár ki nem mondhatja, azt a delejes meleget, azt a minden fájdalmat, minden gyötrelmet

feledtető boldogságot, melyet a küzködő emberi élet nyújt. Eltűnnek a multnak aggodó kinjai, eltávoznak a jövő homályos sejtései, minden abban a piros ajkakra nyomott forró esőokban testesül meg, pontosul össze. És az anyai szív melege, az anyai érzelm bensősége átömlik a tejlődő gyermekre, a nyilatkozó ifjura. Nemes idealizmussal, lángoló bizalommal Isten és emberek iránt repül ki a szülői szárnyak alul a nagy világba. Ott pedig egyenes ellentétét találja mind annak, a miben eddig rendületlenül hitt, a miért idealis lelkesedésében életét is feláldozta volna. Mert vannak olyan anyák is, kik gyermekeikben egyedül szépségük megrablóját látják, vannak olyan ifjak is, kik az anyai szív melegét soha sem érzve hideg blazirtságot, durva cinismust hordoznak fásult keblükben. És két ilyen ifju találkozásából eskis összeitkőzés fejlődnek. Amaz észreveszi az alávaló haszonlesést a barátságban, a durva érzékiséget a szerelemben. A legszentebb nevekkel üzött emez aljas játék, nemes baraggal tölti el szívét s küzdeni kezd ideáinak megvalósításáért és kinevetik. Mindenütt gúny, mindenütt ellenmondás! Mintha ő egyenesen az emberek megrontására törne. Az akadályok kimerítik erőit, a küzelemben kifárad és szárnysegetten hull alá. Csalódott szív, tört remények! Mennyi áldozatot szedtek ti éppen a legjobbakból! Mennyi edzett kart tettek bénává! Mennyi munkakedvet semmisítették meg! Az öngyilkosok történetében ezek teszik a tragoedia hőseit; a többiek utálattal töltönek el; ezek megrendítenek, könnyeket fakasztanak. Nem is akartam e jelenetet felhozni; de mert ilyenek is sokan vannak, kénytelen voltam e jelenségre reflektálni!

Másik kérdésed, hogy miért nem siet az annyira magasztalt vallás e társadalmat meggyógyítani? Erre én egy más kérdéssel felelhetnék! Miért nem akarja a beteg az orvosságot elfogadni, jóllehet tudja, hogy az javára válnék? Mert keserü elkényeztetett idegrendszerének; mert azt hiszi, hogy a mi savanyu, az egyuttal mérges és balásos is! Utóvégre is mindenkinek látnia kell, hogy a ker. vallás soha jobban nem fejtette ki erélyét; soha több gyöngödséggel is szeretettel nem közeledett az emberek nyomorainak enyhítésére; soha több lealáztatást és kigunyoltatást nem szenvedett jóságaért, mint éppen korunkban. De mikor éppen azok bénítják meg tevékenységében, kiknek kötelességök volna vele kezét fogva munkálni az emberek boldogságát; mikor minden nyilvánulásábanau Argus-szemekkel kísérik, mikor a szabadságnak hirdetői akadályozzák szabad mozgásában, hogy az állam képzelt feltétlen tekintélyének megsértése — valóságban az állami mindenhatóság el nem fogadása — miatt üldözhecsék, zaklathassák: igen mikor minden emberi hatalom erejének megtörésére szövetkezik, hogyan tudja áldásos gyümölcseit a társadalom terén létrehozni? Mondd meg, hogyan tudja az iskolákban kötelességtudásra, alázatosságra, tisztaságra tanítani az ifuságot, mikor ott szóhoz jutni sem engedik; miképen nyugtassa meg a szegényosztálynak fájdalmas

sorsát egy jobb jövő reményével, mikor piszkos képeiben gyalázatos iratokban épen ez osztályt ingerlik állandóan a vallás és szolgálai ellen; bogyan öntsön a katona keblébe bátorságot és valódi lovagiaságot, ha az a kikiáltott jelszó, hogy a jó katonának Istenre nincs szüksége? Ily körülmények között inkább azon lehet bámulni, hogy még van egy szemérnyi idealizmus az emberiség keblében, hogy az anyagelvűség piszkos áramlatai minden eszményt nem borítottak el. Igaz, hogy mi szerencsétlen nemzedék vagyunk; a mult elvetette a vihar magvait, mi aratjuk róla a szenvedések terméseit; még nem ábrándultak ki a mult század romboló tanainak bálványozásából, mert még nem üttött 12-ik óra. Azonban a válság feltartozhatatlan közeledik s talán még mi is tanui lehetünk a jó és gonosz amaz iszonyu összecsapásának, mely a kétségbeaható helyzetet megszünteti.

És ekkor lásd meg majd a vallás felemelő és biztató hatását; akkor fogod tapasztalni az isteni erőt, mely benne rejtezik! E század első felében történt Párisban. Egy elveteült lélek kiáltott rá Libermanra: „Papp, ha tudnád menyire gyűlöllek!“ „És te barátom, ha tudnád menyire szeretlek,“ felelt a megtamadott. Ez a szeretet fogja az emberiséget megnyugtatni és egyedül ez, mert Istentől van. Egyet jegyezz meg! Az isteni gondviselés működése a népek történetében napnál fényesebben világlik. Ha e jótévő kezet felleled, sohasem csüggedsz el. Isten veled!

Kovács János.

Vándor-uton.

Szerény lakom eresze alatt egy fecsképar ütötte fel tanyáját. Ugyavagy időben foglaltuk el szállásunkat s kötöttünk ismerettségét. S ha olykor olykor a déli szél keserves dandát füttyirészett ablakom alatt, laktársaim meglapulva kis városunkban, oly édeskesen csevegtek a multról, tengeren túli országokról.

Egyszer távollétemben valami profán lélek durva kezekkel dülta fel a hajlékot, melyet fecském kitarító szorgalma huzamos idő alatt létesített. Mélyen elszomorodtam a romhalmaz láttára, melyek közül a tojászkák burkai, mint feldült sírok közt a zörgő csontok fehérlettek felém.

Sajnáltam a hajléktalanokat; hisz' hosszú négy év alatt részvéttel viselteténk egymás sorsa iránt, mely könnyebbé tette fájdalmunkat, elviselhetőbbé a csalódást és édesbbé az örömet.

Gondatlanságom miatt hajléktalanokká lett fecském, más alkalmasabb szállást kerestek maguknak. Mikor az elválás bucsúdálát zengték, körültröpködve fejemre, vállamra szálltak: éreztem a pihenő keblek dobogását, melyek anyni bánatot, anyni ábrándos hangvegyítéletet rejtegettek magukban. S bár fájón sebzé szívemet az „Isten hozzád“, mégsem

marasztalám őket, nem fűzém a szabad lég madarát egy sárgöröngyhöz kötött lényhez.

Pedig ugy szeretem a fecskét. Ha az ég felhőiben kiterjesztett szárnyaeskáival áll: emlékeztet a szentkeresztre, melyen Üdvözítőnk szentséges drága vérért az emberi nemért ontotta. — Hát a tenger kékes-zöld hullámai felett hazája felé siető fecske, mely hátra tűzött szárnyaival a horgonyhoz lesz hasonlónvá, nem jelképezi-e a reményt; s mikor melengető szárnyaeskáival esedesen pihenő kicsinyeit takarja — a szeretetet? Sőt a szabadságot is az ég felhőiben cikázó villámmal versenyző fecskével ábrázolnám.

Hogy az elválás szomorú fájdalmain könnyítsek, a szomszéd öreg nőnek öntöttem ki panaszokban keservemet. „Tulaj drágá me“ mondá ő „vigyázzon lelkem, mert az rozszat jelent; az eltávozott fecske azt jelenti, hogy valaki még az évben kivész e házból.“ Az öregnek igaz volt. Már másnap kaptam kegyuramtól egy hatalmas vörös pecsétli levelet, mely ohajtott állomásomra való kinevezésemet tartalmazta.

— No, fortátye! menyiért viszen el a vasuti állomásra? Kérdem egy szekereskedő oláhtól.

— Domnule marok! jeste tinye máre, si párte, két forint nem lesz sok.

Ez biz' tekintve lapos guta ütött érszényemet, kissé nagyon is sok, azért minden megütközés nélkül szóltam oda:

— Binye, holnap korán indulunk.

Óh, mennyire nem egyeznek össze egy szerény falusi magány, távol a nagy világ zajától, és egy nagy vasuti állomás a mindig zakatoló, prüszkölő mozdonyjaival, tarka-barzsa közönségével. Bár nem egyszer fordultam meg ilyen helyen, mégis szédülés fog el a bábeli zavar láttára. Egy esengetés ember hátán szorong, mindenki első akarva lenni, csak kevesen vannak, kik a mozgalmaban nem osztakoznak, nem érzéven magukat még elég érettnak prés közé jutni.

„Tessék beszállani!“ hangzik. Ugyanaz a tolongás. De mert tudom, hogy az utolsók gyakran elsőkké lesznek, készakarva maradok. Egy percz s a másod harmad osztály kocsik zsufolásig tömve vannak, s minthogy a vezető nem tudja hová pakolni engemet, egy első osztályu kocsiba mentel, melynek egyik üres fülkéjében a piros bársonyos pamlagra telepedem, s hogy annál inkább játszhasam az urat, kitudja melyik bárói vagy grófi urhölgy által ott feledett cigaretták egyikére gyujtok rá, melynek illatos kék füstjén át fumigálom a világot.

Közbe-közbe hallgatom Foulton bögéréjének szörnyeteg szülöttét, a terhe: és távolságot nem ismerő lokomotiv nyugdéseléseit, mely mint sebes szárnyu sas prédáját ragad tova a folyton váltakozó vidékek erdős bérezei közt, szük völgyein sik rónáin át.

Balázsfalva, a görög kath. érsek székhelye, melyben bőkezűleg emelt sok szép tanodai épületek és a kettős tornya szép székesegyház kellemes benyomást gyakorol a szemlélőre. E várost elbagyva, a Tövisre vezető vonalon a Maroson átvezető vasuti vashid méltó tárgya a megbámulásnak, mely az ipari óriási fejlettségéről és előhaladottságáról tanuskodik.

Szent Imre mellett jobbról egy dombon emelkedik Hunyadi által a törökökön nyert fényes győzelmének emlékére goth stílusban épített temploma. Kereszt helyett most egy gömb disztelenkedik tornyán. Ha a hős Hunyadi felkelne s

látná hogy Istennek szentelt keresztény templomát egy semmit mondó gömbbel éktelenítik, sietve hagyná el e helyet s feküdne újból vissza mohos sírjába.

A templomon kívül az országot mellett egy megdőlt csiszolatlan mohos kő áll. Az itt élő hagyomány azt tartja róla, hogy Kemény Simon Hunyadiért lett önfeláldozásának és itt történt elestének emlékére tétetett volna e kő; ehez azonban némi kétség fér, mert nem hiszem, hogy hazáját nemzetét oly bön szerető lélek, azokért életét feláldozó hazafi csak egy ily emlékre tette magát érdemessé. Akkor e nemzet nem méltó utódai a hősöknek, kik oly sok jelét adák önzetlen hazaszeretőknek, melyet oly sokszor, számtalanszor kiontott véreikkel peccsételték.

Gyulafehérvárnak mintegy közepéből látszik a vonatrol egy magaslaton a kiemelkedő vár, melynek szívében a gyönyörű hatalmas épült székesegyház képezi, mely még századokig fogja hirdetni ama kornak az építészetben kiváló jártasságát és maradandó remekművét. A templom két tornya közül most csak az egyik áll méltóságteljesen, mely mint Isten uja mutat az égbe, mértőföldnyi távolságról is észrevétve magát, minek pusztalátása is emeli a szíveket az égiekhez.

A templomhoz közeli terjedelmes épületek az erdélyi püspököknek szolgálnak lakásul.

Légy üdvöz szent Atya ott a szent falak közt. Lakozzék béke és áldás nálad, ki a Jézus által magasra emelt hit-erköles fátylóját lobogtatni hivatva vagy. Maradj sok éven át disze székednek apostoli buzgalommal, honfi erőnyeiddel.

A vaspálya tüztáltosának zakatolását, a kocsik dübörgését már föl sem veszem. Gondolataimba mélyedek s lelkem visszazáll a multba. A távol ködéből egy zárda ódon falai emelkednek ki a porta homlokzatáról e szavak olvashatók: „Docete omnes gentes.“ Kivülről a fegyverek csattogása elnémítja a zárda falai közt a Muzsák esendő suttogását. Majd a csatazaj mulik el s a csendes kolostor megtelik ifjakkal, már meglett férfakkal, vénekkal; az elsők azért jöttek, hogy szellemeket a tudomány fényével világossítsák, a hit, remény és szeretet virágaival ékesítsék. — az utóbbiak, hogy a hó szinfürtű szent férfiaknál sebeikre gyógyvir, fájó szíveikre enyhítő balszámot találjanak. Itt a szent falak között a béke papjai egyedül ápolói a tudománynak, fátylói a világosság-
nak, terjesztői a szeretetnek, mely legerősebb kötelék arra, hogy embert emberhez, népet néphez fűzzön; mely világosság és szeretet dualismusában elhomályosodik az egyenetlenség háborgató befolyása s felvirul a testvériségnek áldá-
zos mezeje.

Fájdalom, a felvilágosultság mindent eltipró szekere után rohanó új kornak ma már nincs meg az ő iránti kegyel-
lete. A mult géniusa szomoruan boesátja le fátylóját. Pedig a mit az atyák szeretete megteremtett, azt a gyermekek vil-
lágosságának kellene hogy megdicsőitse.

Alkenyéren alul a görizelmi csatáról híres Kenyérmező
terül el. Bém a kis ember, óriási szellemmel itt vitva maroknyi
lelkes seregével ama emlékezetes piskii csatát, melynek
márványból emelt emléke, homlokzatán keresztbe tűzött kard-
dokkal századokig fogja hirdetni az utódoknak megdicsőült
nagy szellemét a vezérnek, önfeláldozó hősi vitészetét kato-
nájának, kik nem ismertek félelmet, nem tülerőt, csak azt,
mikép kell győzni vagy meghalni dicsőségesen a hazáért.

S ha az idő romboló hatása alatt a márvány el is enyész,

hős tetteik által emeltek ennél nagyobb emléket, mely a
nemzet és utódok szívében örökre élni fog.

Még azelőtt láttam, hogy néhol a föld vöröses foltokban
mutakozik. Azt hiszem, a hősök vére áztatta helyek ezek.
Borongó szellemem ismét a multban kalandoz. Látom Báthorit
jól rendezett kis serege élén délceleg lován ülni. Halom a
csatajelt, mely után ing a föld a hátán dülő fürgeteg alatt.
Rövid heves küzdelem támad, mely után hátrálni kényszerül
a csak győzelemhez szokott előb oly lelkesült magyar had a
tulnyomó török tábor elől. Báthori, a hős sebektől boritva bukik a
holtak közé, s a vezér nélkül maradt sereg esüggel. Isten gondol
a menekülésre. De e pillanathban kiált harsán, Kinizsi meg-
jelen, mely új bátorságot öntve a szívekre a harez új for-
dulatot veszzen.

Kinizsi korának legnagyobb vitéze, mindkét kezében
karddal osztja a halált az ellen sorai közt, kik a haza szent
földjét pogány, állatias beavatkozásaikkal megszentsegtel-
lenítették.

A pogány seregek már nem állhatják heiyöket s kiki
menekül a hogy- és merre tud. A magyar táborot betöltött
örömhangozók Báthribra új életet önt, Kinizsit a győzelmi má-
mor új csodatettekre ragadja s fogai közt a törökkel járja a
toborzót.

Kinek keblét ne feszítne a büszkeség érzete annak tu-
datára, hogy ő is tagja egy oly nemzetnek, melynek kebléből
időről időre váltak ki rettenthetlenek világra szóló hős tet-
teikkel; mely nemzetnek mindenkor hő honfiai a korszakok
különféle irtó fegyverei alatt annyiszor fontották nemes véreket
a drága földért, melyet az ősök vaskarjai számokra meg-
szereztek.

Nehéz fellegrétegek takarják a láthatárt, melyeknek
minderikéről az elmúlt századok szomorú korszakait olvasom.
Köze-köze egy-egy váz szemlélhető a bonus ködön át, mint
a mult szomorú emlékei középett a törhetlen hűségnek,
hazafiaságnak soha el nem évtülő aureole fénykoszoruzta képei,
mint az élettelen zahara sivatagon vándorló előtt az élet vízával
kinálkozó lombkoszoruzta vázok.

Majd feltisztul ismét s látom a derült égről a szeretetet,
békét, egyetértést lemosolygani, melynek áldásos égise alatt
az irtó fegyverekből az idők szelleme által kovácsolt ekevas
esillámlik fel a barázuában az azt követő békés földmivessel,
ki ajakán elmúlt idők dicsőségét megörökített dallal ballag
tulkai után. Majd felhágy az énekkel s álmadozik elődeiről,
hős atyáiról, kiknek szívök ott porladozik mélyen az áldást
adó föld alatt. Eszébe jut a kor, midőn a nemzet virága
egy-től-egyig sietett a zászló alá, hogy világra szóló csodákat
műveljenek s a történelmet oly lappal gazdagítsák, mely
félvilágot bámulatba ejtett. Aztán elfogul keble, midőn lelki
szemei előtt a dieső küzdők árnyképei ellebegnek, szemeiből
csillogó köny hull a barázdába s vegyül az ősök vérevel
ázatot anyafölddel; de hős tetteiknek emléke megrezgettéi
szívét, lángra gyújtja lelkesedését, mely azonnal ellent tipró
fegyverre olvasztaná át újból az ekét kezében, ha a haza
derült egére vészfelhők tornyosulnának.

Nyugodjatok békében ott alant ti hü honfiak, kiknek
szíveitek a haza szent szabadságáért az ellen tűzparori közt
törték meg, s tépett lobogók alatt nemes véretek folyt. Tegye
könnyűvé felettetek a hantot a nemzet hű emléke, dicsőült
szellemetek szállja meg élő unokáitokat, hogy ők is bármikor

készek legyenek oly bősileg önteni vérüket, ha arra a hazának szüksége lenne.

De kegyetlen is az a tüztáltos. Máskor oly késedelmes lassu tempóban vonszolt maga után, hogy halálra unatkozta, s vége-hosszát alig várta az utnak. Most, mikor egyik gondolatom a másikat szüli, üzi; mikor a szebbnél-szebb vidékek váltakozása kellemesen szórakoztat, megirigylí kedélyes állapotomat s egyszerűen egy hangos „kiszállani” rideg szóval készlet megválanom tőle.

Eszerint tehát megérkeztem volna rendeltetési állomásra. De még sem egészen. Még egy utazókkal túltömött fiákeres kocsiiba gyúrom be magam s a hátralevő félórai utat kényelmetlen helyzetben teszem meg.

Egy-két ostoresattanás s a szük völgyet egy a magas hegy aljában előnyomuló sziklatömb alatt vájt keskeny székírtun hirtelen fordulattal elhagyva, egy festőileg szép róna tárul élénk, köröskörül kisebb-nagyobb lombfödte hegyektől koszoruzva. Délről a magas Retyezát hófedte sziklacsücsével furakodik a kék ég kárpitjába. Lent a merre csak a szem elláthat, mindenütt gazdag vetések hullámanak, meg-megrázva ringó zöld üstökeiket az enyhe lég fuvalmára. Közbe-közbe felesállmanak a Strigy folyó- és mellékágainak kékes habjai. Egy földi paradicsomi kert, egy szép bekerített rózsabokor, melynek ágai a tiszta csillogó hegyi vizek, levelei a zöld mezők, virágai a szétszórt falvak.

Ha időm engedi, ki-kisétálok e szép kertet körítő hegyek egyikére és megbámulom Istennek remekművét, a szép természetet. Az erdő esendjében, az árnyatadó üde zöld lombok alatt olykor gondolataimban átszállók a hegyeken túl meszire, honnan kiindultam. Gondolatom egy hosszú ívet ír le odáig, melyre hű emlékezetem e néhány szót vési: Isten veletek szeretteim, ismerősim, barátaim! Legyetek boldogok!

Kasleider Ferencz,
tanító.

Kisebb közlemények.

— **Koronázási jubileum Oláhláposon.** Itt a Czibles alján a vadregényes bérczek között Oláhlápos értelmisége fényesen sikerült ünnepélyt rendezett felségesen uralkodó I. Ferencz József és felséges nejének 25 éves koronázás határi jubileuma alkalmára.

Folyó hó 8 án reggel nemzeti zászlók lobogtak a r. k. templomon és a r. kath. kinstári iskolán. E két parochiális épület között egy gyönyörű pázsitos terjedelmes domb terül el. E tér még 7 én díszesen zöld ágakkal fölékesített. 8 án reggel 9 mozsár ágyú durranása az ünnepélyre csalogatta a község vegyes nemzetiségű lakóseit. Fél 10 órakor a helybeli r. kath. iskolában gyűlt össze a helyi és a rojaidai iskolához tartozó tanuló ifjuság. Innen vezetőik élén a királyhimnus elzengése után lobogók alatt a templomba vonultak.

Itt Simon Sándor r. kath. plebános ur tartott ünnepélyes szí. misét, mely alatt Bulbúch János gyönyörű szép solójával gyönyörködtette a szép számban egybegyűlt híveket, kiket

a mozsarak durranása még magasztosabb hangulatba hozott, mire végével tedeumot mondott a plebános ur. Jelen voltak a helybeli kir. hivatalok testületenkint.

Délután 2 órákorra összegyűlt ifjuság zeneszó és nemzeti dalok éneklése mellett zászlók alatt a község végére vonult ki, a rojaidai ifjuság elé; kik szintén az ünnepélyre (d. u.) jöttek. 4 órakor megjelent az ifjuság lelkes igazgatója. Simon Sándor, plebános ur s az összesereglet népsokaság között szép beszéddel nyitotta meg az ifjuság örömnapiját. Beszédében kiemelte, hogy az isteni gondviselés határtalan kegyelméből nem sokára ezer éve lesz annak, hogy őseink e szép hazát meghódították. Azóta sok viszontagságon ment át a magyar nemzet. De az Isten a viszontagságok között mindig adott a nemzet élére olyan királyokat kik, az országot nagygyá, a nemzetet dicsővé tenni igyekeztek. Ilyenek voltak Szent István, Szent László, Nagy Lajos, Hunyadi Mátyás stb. Ilyen a jelenleg dicsően uralkodó I. Ferencz József apostoli királyunk is. Azután az ifjuságot és a népet a hazai iránti szeretetre és a király iránti hűség és tiszteletre buzdította.

E megnyitó után tánczra perdült az ifjuság s hogy az amugy is rövid időnek minden perce magasztosan legyen felhasználva, szünetek közben szavaltak és nemzeti dalokat énekeltek az iskolás gyermekek. Szavaltatok között kiválóbbak voltak a r. kath. iskolába járó román gyermekek szavaltatai. Különösen kitűnt Papp János, ki a Szózatot szép hangosan s kellő elkesedéssel szavalta. Továbbá Szántó János, ki Veszely Károly által e napra irt koronázási odát szintén az előbbihez hasonlóan szavalta.

Hogy a gyermekek kedélyét még vidámabbá tegyük s az ünnep emléket örökre meg örökítsük az intelligencia adományából ingyen sörrel láttuk el őket. Köszöntünk derék főbirája Bulbúch Antal úr pedig valamennyi gyermek részére mézes pogácsát vásárolt, s kiosztotta közöttük. Sőt, a költéségeknek nagy részét Kis Kálmán vejével sajátjokból fedezték. Ezért nekik a gyermekek nevében, s a többi e czéla adakozóknak is köszönetet mondok.

Azután poharazáshoz fogtunk. Simon Sándor plebános ur legelőször az uralkodó család egészségeért, azután a testvéri egyetértésért üritette poharát. Ezen köszöntöket — hazafias érzelmű Fülöp Vasul g. kath. plebános román nyelven tolmácsolta a jelenlevő hazafias román testvéreinknek. Ketnei Anna Oláhláposbányai tanítónő a nők nevében a felséges királynét, mint a magyar nők legnemesebb és legmagyarabb asszonyát éltette.

Végül csaknem mindnyájan tánczra kerekedtünk s kedélyesen feszélytelenül a hajnali óráig töltöttük az időt s ama kívánsággal oszlottunk szét, hogy vajha az 50 éves koronázási jubileumot is megérthetnők!

Én pedig Főtisztelendő Szerkesztő ur engedelmével azzal zárom be soraim, hogy Oláhlápos vegyes nemzetiségű lakossai megmutatták azt, hogy nemcsak tudnak együtt békességben élni, hanem mindna jó és szép iránt egyaránt lelkesedni, s a hazafiságban egyformán érezni. Vajha! mindenütt így cselekedjenek!

Pál Ferencz
k-tanító.

NAPI ESEMÉNYEK KÖRÉBŐL.

— **Személyzeti.** Ft. Pál Antal főgymn. r. tanár, főnöveldei regens, szentszéki jegyző és Varga Sándor főgymn. r. tanár, szegények ügyvédje stb. urakat püspök urunk Ő Nagyméltósága szentszéki ülnökök kegyeskedett kinevezni. A központi papság és tanári kar eme két kiváló tagjának teljesen kiérdemelt kitüntetéséhez szívből gratulálunk — s gratulálnak lapunk t. olvasói is, kik kitüntetett kollégáink szellemi termékeiben gyakran gyönyörködtek és épültek. Ad multos annos!

— **Urnapiján** a szt. misét usgos és ft. Bálint Károly apát-kanonok ur végezte, a körmeneten pedig usgos és ft. Imecs F. Jákó kanonok-plebános ur celebrált. Az összes hivatalos testületek, katonaság és nagy számú közönség vett részt Egyházunknak eme fennsleges ünnepélyén.

— **Irod. társulatunk** július hó 5-én tartja ez évi közgyűlést, melynek tárgysorozatát lapunk mai számához esatoitunk. Nagyon kívánatos, hogy a vidékről is minél nagyobb számban jelenjenek meg társulatunk t. tagjai. Azon t. tagokat, kik a közgyűlésen prózai vagy költői művek felolvasásával kívánnak részt venni, felkérjük, hogy ebbeli szándékukat a felolvasás megjelölésével lapunk szerkesztőségének mielőbb megírni sziveskedjenek.

— **Hittanári vizsgát** tett f. hó 17-én Esztegar Gerő örm. szert. áldozár jeles sikerrel. Őszintén gratulálunk.

— **† Wieder Gyula** főgymn. r. tanár kollégánk f. hó 18-án éjféli utáni 2 orakor elhunyt. Lapunk következő számában bővebben fogunk ezen gyászos esetről írni. R. i. p.!

— **Nyilvános köszönet.** A magyarigeni kis templom újból szép ajándékot kapott. Ugyanis régi orgonája alig lévén használható, Püspök urunk Ő Excellenciájára kifoghatlan áldozatkészségből és szívjóságból alóírt alázatos kérésére — egy szép és jó harmoniummal kegyeskedett megajándékozni. Midőn ezen szép ajándékért magam és hveim nevében a nyilvánosság terén is halás köszönetemet nyilvánítom, szívemből kívánom: legyen jutalma az űr Isten lelki és testi áldása! Magyar Igen. 1892 június 11. Sántha János, plebános.

— **A károlyféléhrvári** püspöki Lyeenban tartandó vizsgák rendje az 1891—92-ki tanév második felében. Junius 15-én előadások beszintetése. Junius 20-án az I. és II. évi theologusok vizsgája az Alapvetőhittanból. Junius 21-én a III. IV. évi theologusok vizsgája az Egyházjogtanból. Junius 24-én az I. és II. évi theologusok vizsgája az Újszövetségi szentírás tudományból. Junius 25-én a III. és IV. évi theologusok vizsgája a Lelkipásztorokdástanból. Junius 25-én délután az I. II. III. és IV. évi theologusok vizsgája a Németnyelvől. Junius 28-án az I. II. és III. évi theologusok vizsgája a Bölcsészettől. Junius 28-án délután osztályozás. Junius 29-én „Te Deum.“ Felsőbb jóváhagyással az igazgatóság.

— **Megtérés.** Megható ünnepély volt Deáson Szentháromság vasárnapján. A pünkösdi teremtés országának hvei

egygyel szaparodtak. Uyanis: Lövenberg Ilona izraelita vallásu 25 éves hajadon nevezett napon a keresztiség szentségének fölvétele által édes anyaszentegyházunk tagjává lett. A szertartást Kozma Döme zárdafnök és lelkész végezte költői magaslaton álló beszédet intézvé a megkeresztelthez és a ropant nagy számmal megjelent hvekhez.

— **Pénzügyigazgatósági döntvény.** Az erzsébetvárosi nagytemplom részére örökös alapítványul 1000 frot hazgyományoztak, de ebből illeték gyanánt 50 frot levonatván, alóírt a fővárosi kir. pénzügyigazgatósághoz felfolyamadott hivatkozva az 1868 évi XXIII t. cz. 21 az 1869 XVI. t. cz. 3 §. az 1870 évi LVIII. t. cz. 2 §-ára s a pénzügyi bíróságnak 1886 évi april 7-én 4839 sz. döntvényére, ezek alapján kérte az 50 frot és kamatja kiadását. A kérés sikerült. Az indokolás ily sajtáságon szól. Sz. 4406 II. 892. Indokok. „Az illetéki díj 95 tétele B. g. pontja szerint oly hagymányok, melyek közzoktatási célokra szánvák illetékmentesek. Minthogy pedig a templomban a hívők vallásérkölcsei oktatásban részesítettek s így a templomok szintén a nyilvános közzoktatás czéljaira szolgálnak, a templom fentartására szánt töké, a fentebb idézett törvény arányzatánál fogva illetékmentesek lévén, az előírt illetéket törölni, illetőleg visszatalványozni kellett. Bpsten 1892 január 30. Közi Avedik Lukács.

— **Pályázat.** A mező sámsondi róm. kath. kántortanító állomásra — melylyel a sekrestyési teendők is egybe vannak kötve — pályázat hirdettetik. Evi járandóság: 1) Pénzüzetés különféle alapokból 112 frot 50 kr. 2) 25--30 frot stola. 3) Mintegy 120 véka buza és törökbuza (szenes) kepe és magtári rész. 4) 2 hold 312 □-öl szántóföld — 1 hold 609 □-öl faiskola haszonélvezete. 5) Tisztességes lakás sütőháze. 471 négyszög veteményes kerttel. Ha a harangoztatási közzoktatás is elvállaltatik, ennek jövedelme: 831 négy szögöl szántó, egy belső telek évi 3 frot jövedelme s minden temetőkör 50 kr harangozási díj. Ezen jövedelem emeléséhez járulhat — esetleg — püspöki magas engedély folytán magtári kamatokból évi 100 véka szemes törökbuza. A kellő okmányokkal felszerelt s Püspök Urunk Ő Nagyméltóságához czimzett folyamodványok f. év július 10 ikéig a mező-sámsondi róm. kath. lelkézi hivatalhoz (per Marosvásárhely) küldessenek be.

— **Pályázat.** A gyergyó-csomafalvi róm. kath. segédkántortanító állomás üresedésbe jöven, arra enzen pályázat hirdettetik. Jövedelmei a következők: a) 45 kalongya rozsképe, b) 55 kalongya zabkepe, c) 40 terü bükkfa melyet a község vágat fel s rakat össze a tanító udvaron, d) 120 frot o. é. a község pénztárából havi részletekben, e) stola illetékből évenként 40—50 frot. o. é. f) Ajtatos alapítványt kamatból 7 frot o. é. g) oszporából 26 frot. 33 kr. A lakás jó: a mely áll két tágas szoba, egy konyha, egy kamra, egy nyári konyha és egy pinczéből. Van istálló, sertésöl és egy külön kis veteményes kert. Köteleessége az egyházi funkcióknál segédkezni mint segéd-kántor; tanítani a reá eső ismétlő és mindennapi tanköteleseket mint rendes tanító, valamint a templomi ruhák rendben tartására felügyelni és a templomi öltözködségnél segédkezni. Harangozó és templomseprő külön van külön fizetéssel, a kire ő fog felügyelni és annak pontosságáról felelni. Pályázni akarók a kellő okmányokkal felszerelt pályázatukat 1892 július 13-ig kötelesek alóírott iskolaszéki elnökhöz beadni. Személyes megjelenők előnyben részesülnek. Gyergyó-Csomafalva, 1892, június 13-án Balló János isksz. elnök.

Kiadja: Az erdélyi róm. kath. irodalmi társulat. Felelős szerkesztő: ZLAMAL AGOST.

Szerkesztőtársak: Dr. CSERNI BELA, KORÓDY PÉTER, VARGA SANDOR, VASS ALBERT.

Nyomatott Papp Györgynél a püsp. lyc. könyvnyomdában Gyulaféléhrvált.